

Національний
банк України

Заходи здійснення належної перевірки клієнтів, спрощені та посилені заходи належної перевірки

Департамент фінансового моніторингу
Національний банк України

м. Київ, листопад 2020

Передумови введення терміну та процедури належної перевірки клієнтів

Імплементация рекомендацій Групи з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF)

Рекомендація 10 FATF

Рекомендації BCBS

Четверта Директива ЄС

Закон України “Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення”

НАЛЕЖНА ПЕРЕВІРКА

Заходи з належної перевірки включають:

- ✓ здійснення ідентифікації та верифікації клієнта (його представника)
- ✓ встановлення КБВ або його відсутності, у тому числі отримання структури власності з метою її розуміння, та даних, що дають змогу встановити КБВ, та вжиття заходів з верифікації його особи (за наявності)
- ✓ встановлення (розуміння) мети та характеру майбутніх ділових відносин або проведення фінансової операції
- ✓ проведення на постійній основі моніторингу ділових відносин та фінансових операцій клієнта, що здійснюються у процесі таких відносин, щодо відповідності таких фінансових операцій наявній у СПФМ інформації про клієнта, його діяльність та ризик
- ✓ забезпечення актуальності отриманих та існуючих документів, даних та інформації про клієнта

НАЛЕЖНА ПЕРЕВІРКА ЗДІЙСНЮЄТЬСЯ У РАЗІ:

встановлення ділових відносин (крім випадків, встановлених Законом 361-IX)

наявності підозри

здійснення переказів (у тому числі міжнародних) без відкриття рахунка на суму, що дорівнює чи перевищує 30 тисяч гривень, або суму, еквівалентну зазначеній сумі, у тому числі в іноземній валюті, банківських металах, інших активах, одиницях вартості, але є меншою за суму, передбачену частиною першою статті 20 Закону 361-IX

проведення фінансової операції з віртуальними активами на суму, що дорівнює чи перевищує 30 тисяч гривень

виникнення сумнівів у достовірності чи повноті раніше отриманих ідентифікаційних даних клієнта

проведення разової фінансової операції без встановлення ділових відносин з клієнтами, якщо сума фінансової операції дорівнює або перевищує суму, визначену частиною першою статті 20 Закону 361-IX

Залежно від рівня ризику проведення фінансової операції належна перевірка клієнта здійснюється також у разі проведення ним кількох фінансових операцій, що можуть бути пов'язані між собою, на загальну суму, що дорівнює або перевищує суму, визначену частиною першою статті 20 Закону 361-IX

Ідентифікація та верифікація клієнта (представника клієнта)

Строки вжиття заходів

❑ **Ідентифікація та верифікація** клієнта здійснюється **до** встановлення ділових відносин, вчинення правочинів (крім випадків, передбачених Законом 361-ІХ), проведення фінансової операції, відкриття рахунка

❑ **Верифікація** також може здійснюватися:

- **під час** встановлення ділових відносин (за необхідності)
- **після** відкриття рахунка, але до проведення по ньому першої фінансової операції

(згідно з ч.4 ст.11 Закону 361-ІХ)

Ідентифікація та верифікація здійснюється на підставі:

❑ **Ідентифікація** здійснюється на підставі інформації, отриманої від клієнта (представника клієнта), або одночасно на підставі документів та/або інформації, отриманої установою з метою здійснення верифікації клієнта

✓ *ідентифікація може здійснюватися на підставі документів/ інформації, отриманих (ої) від:*

- **клієнта (представника клієнта)**
- **інших осіб (агентів; третіх осіб, які є СПФМ)**

❑ **Верифікація** здійснюється на підставі офіційних документів або інформації, отриманої з офіційних джерел та/або інших надійних джерел

(згідно з ч.7, 17 ст.11 Закону 361-ІХ; пунктів 5,6 додатка 2 до Положення № 65)

Ідентифікація та верифікація клієнта (представника клієнта)

Обсяг інформації, що встановлюється під час ідентифікації та/або верифікації:

Фізичної особи, ФОП, юридичної особи, трасту	Згідно з ч.8 та 9 статті 11 Закону 361-IX
Вигодоодержувача за фінансовою операцією	Згідно з пунктом 20 додатка 2 до Положення №65
<ul style="list-style-type: none">○ Органу державної влади України або фонду соціального страхування○ Міжнародної установи чи організації (її представництва), в яких бере участь Україна відповідно до міжнародних договорів України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, а також міжнародних договорів України, що не підлягають ратифікації○ Представництв установ, органів, офісів або агентств ЄС○ Дипломатичних представництв іноземних держав	Згідно з пунктом 3 додатка 2 до Положення №65
Платника (ініціатора переказу)/отримувача	Згідно зі ст.14 Закону 361-IX

Встановлення КБВ

Строки вжиття заходу

До встановлення ділових відносин, проведення фінансової операції

- ✓ Інформація уточнюється під час актуалізації даних про клієнта

(згідно з абз.2 ч.1 ст.15 Закону 361-ІХ)

Інформація про КБВ встановлюється на підставі:

На підставі даних, що містяться в офіційних документах, офіційних та/або інших відкритих джерелах; інформації, отриманої від клієнта

- ✓ СПФМ має вживати заходів для перевірки достовірності інформації про КБВ

(згідно з ч.7 ст.11 Закону 361-ІХ; п.3 додатка 4 до Положення № 65)

Обсяг інформації про КБВ:

- прізвище, ім'я та (за наявності) по батькові
- країна громадянства та постійного місця проживання
- дата народження
- характер та міра (рівень, ступінь, частка) бенефіціарного володіння (вигоди, інтересу, впливу)

(згідно з п.15 ч.1 ст.1 Закону 361-ІХ)

Встановлення (розуміння) мети та характеру майбутніх ділових відносин або проведення фінансової операції

Строки вжиття заходу

До встановлення ділових відносин (проведення фінансової операції без встановлення ділових відносин) з клієнтом

✓ Інформація уточнюється під час актуалізації даних про клієнта

(згідно з п.5 додатка 1 до Положення № 65)

Інформація з'ясовується на підставі:

На підставі офіційних документів та/або інформації, одержаної від клієнта (представника клієнта) та засвідченої ним, а також з інших офіційних та/або надійних джерел, якщо така інформація є відкритою

(згідно з ч.7 ст.11 Закону 361-ІХ)

Обсяг інформації, що встановлюється:

- Суть, масштаб та вид діяльності клієнта – юридичної особи, ФОП, трасту або іншого подібного правового утворення
- Розмір доходів/соціальний стан клієнта – фізичної особи
- Вид послуг/продуктів, за якими клієнт звертається до банку
- Орієнтовний обсяг фінансових операцій, які планує проводити клієнт у банку

(згідно з п.5 додатка 1 до Положення № 65)

Проведення моніторингу ділових відносин та фінансових операцій клієнта, що здійснюються у процесі таких відносин, щодо відповідності таких фінансових операцій наявній у СПФМ інформації про клієнта, його діяльність та ризик

Строки вжиття заходу

На постійній основі

- ✓ *Обсяг дій визначається СПФМ з урахуванням ризик-профілю клієнта, зокрема рівня ризику, мети ділових відносин, суми здійснюваних операцій, регулярності або тривалості ділових відносин*

(згідно з ч.2 та 7 ст.11 Закону 361-ІХ; п.11 додатка 1 до Положення № 65)

Здійснюється на підставі:

- ✓ **Офіційних документів та/або інформації, одержаної від клієнта (представника клієнта) та засвідченої ним, а також з інших офіційних та/або надійних джерел, якщо така інформація є відкритою**
- ✓ **Результатів аналізу фінансових операцій клієнта**

(згідно з ч.7 ст.11 Закону 361-ІХ; додатку 15 до Положення № 65)

Обсяг інформації, що встановлюється:

- Суть та вид діяльності клієнта – юридичної особи, ФОП, тресту або іншого подібного правового утворення**
- Обсяг фінансових операцій за певний проміжок часу**
- Наявність незвичайних фінансових операцій** (які, зокрема, є складними фінансовими операціями, незвичайно великими, проведеними в незвичний спосіб, не мають очевидної економічної чи законної мети, не відповідають фінансовому стану клієнта)
- Наявність критеріїв ризику та індикаторів підозрілості фінансових операцій**
- Порогові та підозрілі фінансові операції; операції, пов'язані із тероризмом та його фінансуванням**
- Інформація щодо перевірки достовірності наданої клієнтом інформації** (якщо перевірка проводилась)
- Інша інформація/ відомості, що стосуються фінансової операції або діяльності клієнта**

(згідно з додатком 15 до Положення № 65)

Забезпечення актуальності отриманих та існуючих документів, даних та інформації про клієнта

Строки вжиття заходу

- **НЕ РІДШЕ ОДНОГО РАЗУ НА РІК**, якщо ризик ділових відносин з клієнтом є високим
- **НЕ РІДШЕ ОДНОГО РАЗУ НА ТРИ РОКИ**, якщо ризик ділових відносин з клієнтом є середнім
- **НЕ РІДШЕ ОДНОГО РАЗУ НА П'ЯТЬ РОКІВ** – в інших випадках за умови відсутності підозр
- **НЕ ПІЗНІШЕ ШЕСТИ МІСЯЦІВ** із дня втрати чинності/обміну ідентифікаційного документа клієнта (представника клієнта)
- **НЕ ПІЗНІШЕ ТРЬОХ МІСЯЦІВ** із дня виявлення факту/настання події:
 - виявлення фактів наявності суттєвих змін у діяльності клієнта
 - закінчення строку (припинення) дії, втрати чинності чи визнання недійсними поданих документів;
 - встановлення факту належності клієнта до РЕР

Для клієнтів, які не підтримують ділових відносин із СПФМ або не здійснюють подальших разових фінансових операцій на значну суму (за наявності попередньої разової фінансової операції на значну суму):

- у день їх наступного звернення до банку та/або до моменту ініціювання ними проведення фінансових операцій

(згідно з додатком 1 до Положення № 65)

Здійснюється на підставі:

Офіційних документів та/або інформації, одержаної від клієнта (представника клієнта) та засвідченої ним, а також з інших офіційних та/або надійних джерел, якщо така інформація є відкритою

- ✓ використовуються такі самі документи/ джерела інформації, як і під час здійснення ідентифікації, верифікації клієнта, встановлення КБВ клієнта, встановлення мети та характеру ділових відносин з клієнтом
- ✓ СПФМ може вживати заходів щодо актуалізації даних про клієнта шляхом використання дистанційних систем обслуговування, засобів електронної пошти із застосуванням КЕП/удосконаленого електронного підпису, телефонного зв'язку, кол-центру, інших дистанційних каналів зв'язку в межах технічних можливостей установи

(згідно з додатком 1 до Положення № 65)

Обсяг інформації, що встановлюється:

Актуалізації підлягають всі отримані та існуючі документи, дані та інформація про клієнта

(згідно з додатком 1 до Положення №65)

Забезпечення актуальності отриманих та існуючих документів, даних та інформації про клієнта: додаткові заходи щодо PEPs

Банк під час проведення процедур з актуалізації наявних даних про клієнтів також здійснює актуалізацію статусу належності клієнта до категорії PEP

Додатково банк періодично на основі ризик-орієнтованого підходу аналізує наявну клієнтську базу щодо належності до категорії PEP, але не рідше ніж:

- ❑ **один раз на півроку** - якщо рівень ризику ділових відносин (разової фінансової операції на значну суму) із клієнтом є високий
- ❑ **один раз на рік** - якщо рівень ризику ділових відносин (разової фінансової операції на значну суму) з клієнтом є середній
- ❑ **один раз на три роки** - для інших випадків

згідно з п.7 додатка 9 до Положення №65

Спрощені заходи належної перевірки: на основі чого визначаються та до яких категорій клієнтів застосовуються

Визначення категорій клієнтів, що належать до ризик-профілів низького рівня ризику

- ❑ Органи державної влади України; фонди соціального страхування, органи місцевого самоврядування
- ❑ Установи, органи, офіси або агентства ЄС
- ❑ Дипломатичні представництва іноземної держави члена Організації економічного співробітництва та розвитку, акредитовані в Україні в установленому порядку
- ❑ Емітенти, що зобов'язані публічно розкривати відомості про КБВ, або є дочірніми підприємствами чи представництвами таких емітентів
- ❑ ОСББ
- ❑ Платники комунальних послуг та підприємства ЖКГ, провайдери доступу в Інтернет та до послуг телебачення
- ❑ Інші, встановлені СПФМ низькоризикові категорії клієнтів

Спрощені заходи належної перевірки

Рішення щодо здійснення спрощених заходів належної перевірки щодо певних категорій клієнтів СПФМ приймає самостійно

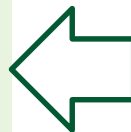
- ❑ Сприятиме отриманню доступу пересічних громадян до послуг СПФМ
- ❑ Спростить діяльність низькоризикових категорій клієнтів СПФМ
- ❑ Дасть змогу вивільнити ресурси СПФМ для зосередження уваги на зонах найбільшого ризику

Типологічні дослідження СУО у сфері ПВК/ФТ
Результати НОР
Рекомендації НБУ

Визначення зон мінімального ризику з метою встановлення мінімальних вимог до належної перевірки клієнтів

- ❑ Компанії, що здійснюють звичні (зрозумілі) операції, платять податки
- ❑ Пересічні громадяни, що здійснюють операції на незначні суми
- ❑ Клієнти, до яких відсутні підозри ВК/ФТ

Спрощені заходи належної перевірки: які заходи належать до СЗНП; випадки у яких СЗНП не застосовуються

Під спрощеними заходами належної перевірки розуміють такі заходи:

- зменшення частоти та обсягу дій з моніторингу ділових відносин та збору додаткової інформації щодо ділових відносин
- можливість проведення заходів із верифікації клієнта після відкриття рахунку, але до проведення по ньому першої фінансової операції
- використання спрощених моделей верифікації
- зменшення обсягу необхідної до отримання додаткової інформації / переліку достатніх джерел інформації, зокрема, для встановлення (розуміння) мети і характеру ділових відносин / проведення фінансової операції
- використання інформації з ЄДР як достатнього джерела для встановлення КБВ під час здійснення заходів НПК щодо категорій клієнтів
- інші заходи, які СПФМ з урахуванням ризик-орієнтованого підходу самостійно розробляє, оновлює та вживає, дотримуючись вимог та обмежень, установлених НПА НБУ

СПФМ не має права вживати спрощені заходи з належної перевірки у випадках:

- **за наявності підозр**
- **якщо діловим відносинам (фінансовій операції без встановлення ділових відносин) із клієнтом притаманні відповідні критерії ризику та/або індикатори підозрілості фінансових операцій**

Посилені заходи належної перевірки: на основі чого встановлюються та до яких категорій клієнтів застосовуються

Ризик орієнтований підхід

Зони найбільшого ризику Визначення високоризикових категорій клієнтів

- Іноземні публічні діячі та їх пов'язані особи
- Клієнти, КБВ яких є іноземні публічні діячі чи пов'язані з ними особи
- Клієнти, місцем проживання (перебування, реєстрації) яких є держава (юрисдикція), що не виконує чи неналежним чином виконує рекомендації міжнародних, міжурядових організацій, задіяних у сфері боротьби з ВК/ФТ
- Клієнти, місцем проживання яких є держава, віднесена до офшорних зон
- Клієнти, стосовно яких застосовано санкції
- Клієнтів (осіб), що здійснюють діяльність у сфері віртуальних активів
- Клієнтів (осіб), щодо яких у банку є підозра про здійснення ними операцій ВК/ФТ, учинення інших злочинів
- Інші високоризикові категорії клієнтів, встановлені державним регулятором/ СПФМ

Запровадження посиленних заходів належної перевірки клієнтів

Посилені заходи з належної перевірки

СПФМ здійснює посилені заходи належної перевірки шляхом:

збільшення частоти та обсягу дій з моніторингу ділових відносин та фінансових операцій клієнта, що здійснюються в процесі таких відносин

збору додаткової інформації щодо клієнта, ділових відносин з ним

Коли СПФМ здійснює посилені заходи належної перевірки:

- до встановлення ділових відносин з клієнтом (проведення фінансової операції без встановлення ділових відносин)
- під час проведення моніторингу ділових відносин та фінансових операцій клієнта, що здійснюються в процесі таких відносин
- під час актуалізації даних щодо клієнта

Перелік посиленних заходів з належної перевірки

- устанавлення осіб, які здійснюють прямий та/або непрямий вирішальний вплив шляхом володіння часткою, меншою, ніж 25 відсотків статутного (складеного) капіталу або прав голосу юридичної особи
- отримання додаткової інформації щодо клієнта шляхом пошуку інформації про нього у відкритих джерелах (наприклад, офіційних джерелах, публічних реєстрах, вебсайтах авторитетних видань)
- з'ясування причин та обставин використання клієнтом складної структури власності та/або реєстрації в певній державі (юрисдикції)
- з'ясування джерел статків (багатства) та/або джерел коштів, пов'язаних із фінансовими операціями, клієнта/КБВ клієнта
- збільшення частоти дій банку щодо актуалізації даних щодо клієнта
- перевірка наявності/чинності ліцензій, дозволів або наявності інформації щодо клієнта у відповідних реєстрах, якщо це є обов'язковим відповідно до вимог законодавства для провадження клієнтом відповідної діяльності
- отримання детальнішої інформації щодо мети та характеру встановлення ділових відносин, зокрема, якщо клієнтом є нерезидент
- пошук інформації у відкритих джерелах щодо наявності кримінальних проваджень стосовно клієнта, його представників, КБВ
- збільшення кількості та частоти здійснення відповідних перевірок стосовно фінансових операцій клієнта
- інші заходи, визначені Положенням № 65, та посилені заходи належної перевірки, встановлені СПФМ самостійно